

Elżbieta Matyaszevska – historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych, absolwentka historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Była pracownikiem Instytutu Leksykografii KUL – redaktorka i autorka haseł z zakresu sztuki religijnej, zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*. Przez lata współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków, publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego. W ramach prac związanych z gromadzeniem informacji o stratach kultury polskiej, prowadzonych przez Wydział do

spraw Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przygotowała kilkadziesiąt kart obiektów rzeźbiarskich z XIX i XX wieku utraconych podczas II wojny światowej. Obecnie współpracuje z Instytutem Sztuki PAN w Warszawie, a także Redakcją Polskiego Słownika Biograficznego, pisząc biogramy polskich artystów, przewidziane do kolejnych tomów obu słowników. Utrzymuje stały kontakt jako wykładowca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Lublinie, Tomaszowie Lubelskim oraz Świdniku, a także z Filharmonią Lubelską, przygotowując tam, w ramach Akademii Muzyki i Plastyki, prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne (oferta jest skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu). Od paru lat związana jest z Domem Kultury LSM w Lublinie, gdzie w ramach tematów przewodnich „Niespiesznie po Lublinie”, „Czy artysta może być kobietą”, „Galeria arcydzieł”, prowadzi cykliczne wykłady z historii sztuki, popularyzujące wiedzę o znanych i mniej znanych artystach oraz artystkach, a także wybranych arcydziełach sztuki europejskiej.

Jest autorką książki „*Wierzę w cuda nie od dziś*”. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007), współautorką albumowego opracowania *Matejko. Obrazy olejne. Katalog* (Warszawa 1993), autorских rozdziałów w kilku publikacjach zbiorowych dotyczących ikonograficznej obecności zwierząt w dziełach sztuki, referatów posesyjnych podejmujących problematykę sztuki religijnej oraz kilkudziesięciu publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

60 lat LSM

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

CZWARTKI ZE SZTUKĄ

Spotkanie z historykiem sztuki

dr Elżbietą Matyaszevską

MISTRZOWIE I ICH DZIEŁA

Konrad Krzyżanowski

i jego symboliczno-ekspresyjne widzenie świata

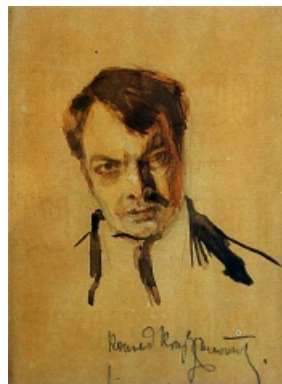

Dążność artystów do wyrażania istoty bytu ludzkiego, ich próby oddania w dziełach plastycznych tajemnicy duchowej natury człowieka jest zjawiskiem w dziejach sztuki tak starym, jak ona sama. Sztuka symboliczna, bo o niej jest mowa, towarzyszyła człowiekowi niemal od zawsze, pełniąc niejednokrotnie funkcje rytualne, sakralne czy po prostu magiczne.

Istniał jednak w dziejach sztuki taki czas, gdy określenie „symboliczny” wyrażone zostało w sposób najbardziej pełny – tym szczególnym okresem był tzw. symbolizm, czyli nurt, który rozwinął się około 1880 roku we Francji i w krótkim czasie rozprzestrzenił na całą Europę, w tym także na Polskę. Głównym jego impulsem był sprzeciw teoretyków i twórców sztuki oraz literatury wobec pozytywistycznego światopoglądu i wobec materialistycznego pojmowania świata. Głosząc teorie, że prawdziwą istotą bytu stanowi pierwiastek duchowy, wszyscy oni starali się powrócić do metafizycznych źródeł i oddania w swojej twórczości tego, co niepojęte rozumem, ale wyczuwalne intuicją.

Pojęcie symbolizmu dość szybko zaczęto utożsamiać z modernizmem czy tzw. „nową sztuką”, na naszym rodzimym gruncie zwaną sztuką Młodej Polski. Profesor Wiesław Juszcak w jednej ze swoich rozpraw naukowych, poświęconych temu zagadnieniu, zauważył, że czas formowania się nowych nurtów w sztuce polskiej można w przybliżeniu zamknąć między 1890 a 1910 rokiem. Wtedy to skończyła się epoka panowania w sztuce Jana Matejki, niemal całkowicie wykrystalizowało się też malarstwo Jacka Malczewskiego. Stanisław Wyspiański wszedł w drugą, wczesno-ekspresjonistyczną fazę swej sztuki, projektując witraże wawelskie oraz malując Skarby Sezamu i nieco później cykl z Kopcem Kościuszki w roli głównej. Wtedy też

na licznych ekspozycjach zaczęły się coraz częściej pojawiać obrazy twórców urodzonych w latach 70-tych XIX, a wśród nich Wojciecha Weissa, Witolda Wojtkiewicza, Ferdynanda Ruszczyca, Antoniego Dębickiego czy Edwarda Okunia, a także przejmujące rzeźby Xawerego Dunikowskiego. Rozpoczęła się faza sztuki, o której Stanisław Przybyszewski, czując się i artystą, a jednocześnie przewodnikiem w jej świecie, pisał: „najważniejszym i jedynym zadaniem Sztuki to objawienie świata, który we mnie istnieje, który z siebie wyłaniam i tworzę – jak pająk swoją nić”. Mieczysław Treter natomiast, w swojej próbie scharakteryzowania fenomenu twórczości Dunikowskiego, sugerował, że sztuka tamtych czasów wyrósła z wołania, czy wręcz krzyku o ducha. Jak widać z powyższego, takie uplastycznienie owego wewnętrznego krzyku stało się udziałem bardzo wielu polskich twórców, wśród których szczególne miejsce za-

jął też **Konrad Krzyżanowski**, artysta, urodzony w roku 1872 na Ukrainie, studiujący w Petersburgu i Monachium, a na koniec sam nauczający malarstwa w warszawskiej Akademii Sztuk Pięk-

nych. Twórca zaliczany do grona symbolistów i proto-ekspresjonistów, o którym pisano, iż malując „[...] stara się wchodzić w głąb natury, nie ma instynktu do ujmowania jej w stalowe nici, w ‘druły’ rysunku. Chce ujrzeć stworzone przez siebie to samo życie, które tak głęboko odczuwa, ujarzmić je ciosem w samo serce przez żywe ciało [...]”

CZWARTKI ZE SZTUKĄ

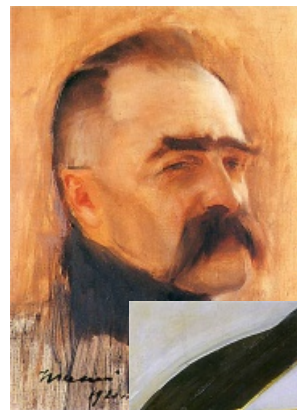
Spotkanie z historykiem sztuki

dr Elżbietą Matyaszewską

MISTRZOWIE I ICH DZIEŁA

Konrad Krzyżanowski

i jego symboliczno-ekspresyjne widzenie świata

Spotkanie odbędzie się

w czwartek 23 listopada 2017 r. o godz. 18.00

w sali widowiskowej Domu Kultury LSM

w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29

www.domkulturyism.pl

Wstęp wolny